

2019-imi suliffeqarneq

2019-imi suliffeqarneq

1. Aallaqqaasiut

Kisitsisitigut paasissutissani matumani Kalaallit Nunaanni suliffeqarnermi sulisut nassuiarneqarput. Kalaallit Nunaanni suliffeqarnermi kisitsisitigut paasissutissat killiffimmi naatsorsuutaapput, tassanilu inuit (ataasiakkaarlugit) qaammatip ataatsip ingerlanerani minnerpaamik akunnerit arfineq-pingasut sulisimasut kiisalu ukiup ataatsip ingerlanerani qaammammut agguaqatigiissillugu sulisimasut amerlassusaat naatsorsorneqarput.

Suliffeqarnermut kisitsisitigut paasissutissani Kalaallit Nunaanni innuttaasut ukiup naanerani 15-ileereersimasut tunngavigalugit suliarineqarput. Saqqummersitami matumani piffissami 2015-imiit 2019-imut suliffeqarneq pillugit kisitsisit saqqummiunneqarput.

Kalaallit Nunaanni suliffeqarneq pillugu kisitsisit sapinngisamik najoqqutassat The International Labour Organisation-imit (ILO), FN-ip ataani nunat tamaalat akornanni suliffeqarnermut tunngasuni kattuffimmit nassuiarneqarsimasut malillugit suliarineqarput. ILO-mit suliffeqarneq pillugu nassuiaat kiisalu najoqqutassiat immikkoortumi 4.1-imi atuarneqarsinnaapput.

Saqqummersitaq immikkoortunut pingasunut, ataatsimut immikkulluunniit atuarneqarsinnaasunut, immikkoortiterneqarpoq. Immikkoortut aappaanni suliffeqarneq pillugu nalunaarsuisarfimmiit naatsorsuutit pingaarnerit saqqummiunneqarput. Nunami sumiiffiit aamma inuiaqatigiit agguataarneri malillugit Kalaallit Nunaanni suliffeqarnermi pissutsit misissoqqissaarneqarnerat immikkoortumi matumani sammineqarput.

Kisitsisini najoqqutarineqartut kiisalu nalunaarsuutit allat atorneqartut immikkoortut pingajuanni atuarneqarsinnaapput, najoqqutassiali aammalu suliffeqarnermut nassuiaat, periaatsip nassuiarnera, kukkunernullu tunngaviusut il.il immikkoortut sisamaanni atuarneqarsinnaapput.

Piffissami 2008-miit 2019-imut Kalaallit Nunaanni suliffeqarnermi pissutsinut kisitsisit sukumiinerusut Naatsorsueqqissaartarfiup Kisitsisaataasiviani nittartakkami bank.stat.gl -imi nassaarineqarsinnaapput. Kisitsisaataasivimmi uut-tuutunik nammineq toqqartuilluni soorlu ukiut, suaassuseq, najugaqarfik, inunngorfik aamma ilinniakkap qaffasissusaa malillugu tabeliortoqarsinnaavoq.

Saqqummersitamik uannga nutarterineq

Suliffeqarneq pillugu kisitsisit saqqummersitami matumani kisitsisit 2018-imut tunngasut saqqummiunneqartut iluarsaanneqarput. Taakku sanitigut suliaqarfiit malillugit suliffeqarnermut 2008-miit 2018-imut kisitsit iluarsaanneqarlutik.

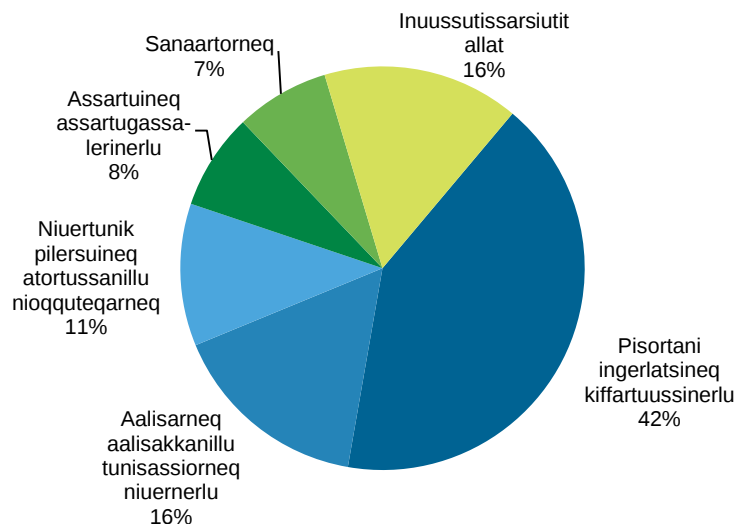
2. Suliffeqarnermi kisitsisit pingaarnertit

Immikkoortumi matumani Kalaallit Nunaanni najugaqavissut akornanni pingaarnertut suliffillit sammineqarpoq. Pingaarnertut suliffillit tassaapput suliffeqarnerminni ataatsimi inuk ataaseq qaammammi pineqartumi qaffasin-nerpaamik qaammammut akissarsiarisimasaani nalunaarsorneqarsimasuni *qaammammusiaqartutut* nalunaarsorneqarsimasut, tassani pineqarput akissarsiat tamakkiisut, tunisinermi akiliinerit, nammineq suliffeqarfimmi sinneqartoorutit il.il. Kalaallit Nunaanni najugaqavissutut taaneqartut tassaapput innuttaasut ukiup aallartinnerani naanerani Kalaallit Nunaanni najugallit, aammalu ukiup naanerani 15-inik ukioqalereersimasut. Allanik taakkartui-soqartinnagu agguaqatigiissillugu qaammammut pingaarnertut suliffeqarneq pineqartarpoq.

2019-imi agguaqatigiissillugu inuit 26.991-it qaammammut suliffeqarsimapput. Ukiumut sulianut sanilliullugu tamanna inunnik 234-nik amerleriarnerulluni 0,9 pct.-inik qaffariaataavoq. Qaffariaat ilimagisatut pivoq, 2019-imi kvartalini pingasuni siullerni Naatsorsueqqissaartarfiup qaammammut suliffissarsiortutut nalunaarsimasunut naatsorsuutaasa suliffeqarnerup pitsaasumik qaffakkiartuaarsimanera paasinarsisimmagu. Taamaattoq suliffeqarnermi ineriartorneq sumiiffimmiit sumiiffimmut assigiinngilaq. Nuna tamakkerlugu pitsaanerusumik ineriartortoqalersimagaluaq suliffeqarneq ditsiktini arlalinni aamma appariarsimavoq.

Pisortaqarfinni ingerlatsinermut kiffartuussinermullu suliaqarfik nuna tamakkerlugu inuussutissarsiorfittut suliffeqartitsisuuvoq annerpaaq. 2019-imilu pisortaqarfinni ingerlatsinermi kiffartuussinermilu agguaqatigiissillugu qaammammut suliffillit inuit 11.238-usimapput. Titartagarlu 1.1. malillugu suliffillit tamakkerlutik 42 pct.-iinik annertussuseqarput. Aalisarnermi aalisakanillu tunisassiornerup niuernerullu iluani suliaqarfiit qaammammut 4.326-nik sulisoqarsimapput suliffillit tamakkerlugit 16 pct.-iinik annertussuseqar-tunik. Niuernermi, sanaartornermi sanaartortitsinermilu kiisalu assartuiner-mi assartugassanillu suliaqarfinni sulisut 11, 7 aamma 8 pct.-iusimapput.

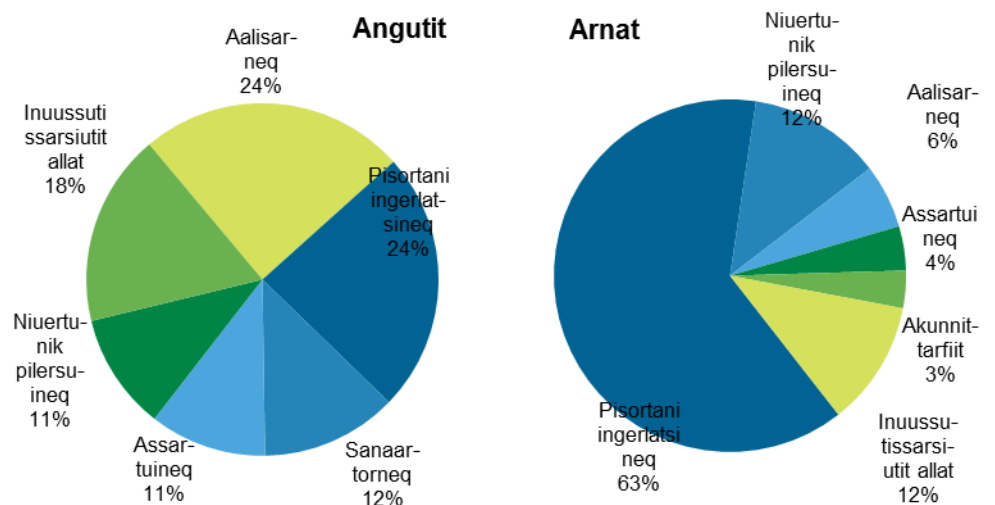
Titartagaq 1.1. 2019-imi suliffeqarneq inuussutissarsiorfinnut agguarlugu

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfiik – Kisitsisaataasivimmi kisitsisit takukkit: <http://bank.stat.gl/ARNBFB1>

Titartakkami 1.2-mi takuneqarsinnaasutut pingaartumik arnat pisortat suliffeqarfiutaanni sulisarpur. Imaappoq arnat quliugaangata arfinillit pisortaqarfinni ingerlatsinermi kiffartuussinermilu sulisarpur. Niuernikkut suliffeqarfiit aamma arnanik suliffigineqarajunnerupput. Angutit akornanni aalisarnermi aalisakkanillu tunisassiornermi niuernermilu kiisalu pisortaqarfinni ingerlatsinermi kiffartuussinerni suliaqarfiit annerpaapput. Inuussutissarsiorfiit pineqartut ataatsimut katikkaanni angutit suliffillit tamakkerlutik affaasa missaanniittut sulisoraat. Sanaartornermi sanaartortitsinermilu, niuernermi aamma assartuinermi suliaqarfiit aammattaaq angutinit suliffigineqarajupput.

Titartagaq 1.2. 2019-imi angutit arnallu akornanni suliffeqarneq inuussutissarsiorfik malillugu

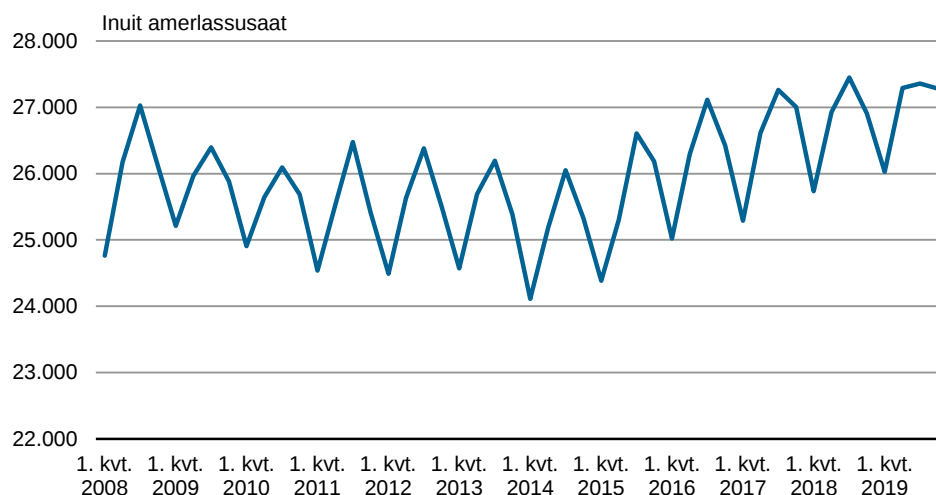

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik – Kisitsisaataasivimmi kisitsisit takukkit: <http://bank.stat.gl/ARNBFB1>

Aalisarneq aalisakkanillu tunisassiornermi niuernermilu 2019-imi agguaqati-giissillugu qaammammut 4.326-t suliffeqarsimapput. Taakkunannga 1.224-t *tunisartutut* pingaarnertut sulisimapput.

Kvartalikkaartumik suliffeqarneq aalajangersimasumik ukiup qanoq ilineri malillugit ukiup ingerlanerani allanngorartarpoq, takuuk titartagaq 1.3. Suliffeqarneq kvartalimi siullermi appasippoq, kvartalit aappaanni qaffakkiartorluni, kvartalillu pingajuanni qaffasinnerpaavoq kvartalillu sisamaanni appaqqilluni. 2019-imi kvartalimi siullermi 26.027-t suliffeqarput, kvartalillu aappaanni 27.294-it. Kvartalit pingajuanni 27.361-inut qaffappoq. Qaffariaat aannikippoq ukiunut siuliinut naleqqiullugu., takuuk titartagaq 1.3. 2019-imi kvartalit pingajuanni suliffeqarnerup annertussusaata nikip-piannginneranut, suliffeqarfiit aalisarnermik aalisakkanillu tunisassiornermik niuernermillu suliaqarfiusut aamma Pisortani ingerlatsinermik kiffartuussinermillu suliaqarfiusut ikinnerusunik sulisoqarsimanerannik pissuteqarpoq. Kvartalit sisamaanni suliffeqarneq 27.283-inut apparput.

Titartagaq 1.3. 2008-miit 2019-imut kvartalikkaartumik suliffeqarneq

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik – Kisitsisaataasivimmi kisitsisit takukkit: <http://bank.stat.gl/ARNBFB2>

Suliffeqarneq inuussutissarsiutinut pingaarnernut agguataaraanni takussutissiaq 1.1 malillugu kommunit akornanni nikingassutsit annertupput. Kommunini tamani pisortaqarfinni ingerlatsineq kiffartuussinerlu sulii annerpaalluni inuussutissarsiorfittut sulisitsisuuvoq. Assersuutigaluguli Avannaata Kommuniani aamma Kommune Qeqertalimmi kommuninut allanut naleqqiullugit aalisarneq aalisakkanillu tunisassiorneq niuernerlu sulii annertunarpaapput. Taamaasilluni Avannaata Kommuniani aalisarnermi aalisakkanillu tunisassiornermi niuermilulu sulisut 31,9 pct.-inik annertussuseqartut Kommune Qeqertalimmi 20,9 pct.-iupput, Kommuneqarfik Sermersuumili inuussutissarsiorfimmilulu sulisut 8,8 pct.-innaallutik.

Takussutissiaq 1.1. 2019-imi inuussutissarsiorfinni sulisut kommuninut agguallugit

	Kommune Kujalleq	Kommuneqarfik Sermersooq	Qeqqata Kommunian	Kommune Qeqertalik	Avannaata Kommunian
	Inuit amerlassusaat				
Tamakkerlutik	2.776	11.604	4.634	2.813	5.109
Nunalerineq, orpiassualerineq nunalerinermilu tunisassiorneq	69	4	1	2	-
Aalisarneq aalisakkanik tunisassiorneq niuernerlu	271	1.025	812	589	1.629
Aatsitassarsiorneq	12	65	12	1	3
Atortussiorneq	7	121	68	20	14
Nukissiuutiniq imermillu pilersuineq	51	158	55	69	118
Sanaartorneq	243	846	411	199	326
Niueritunik pilersuineq atugassanillu nioqquteqarneq ..	342	1.301	550	321	565
Assartuineq assartugassalerinerlu	176	1.127	393	152	227
Akunnittarfiit neriniartarfiillu	93	345	125	62	175
Paasissutissalerineq attaveqaatilerinerlu	41	476	38	51	36
Aningaaseriivit, aningaasaliisarfii sillimmasiisarfiiillu ..	14	131	29	6	15
Inissianik attartortitsinerit sullissinerillu allat	20	112	101	10	29
Namminersortunit, ilisimatusarnikkut teknikkikkullu suliaqartunit kiffartuussinerit	7	231	34	12	17
Allaffissornikkut kiffartuussinerit	47	283	110	7	31
Pisortaqarfinni ingerlatsineq kiffartuussinerlu	1.307	5.015	1.803	1.263	1.847
Kiffartuussilluni inuussutissarsiorfiit allat	30	258	56	18	27
Nalunaarsuuteqanngitsut	46	106	36	34	50

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik – Kisitsisaataasivimmi kisitsisit takukkit: <http://bank.stat.gl/ARNBFB3>

Takussutissiami 1.2-mi takutinneqarpoq agguaqatigiissillugu qaammammut pingaarnertut suliffillit kiisalu agguaqatigiissillugu suliffimmik pingaarnemit qaammammusiak piffissami 2015-imiit 2019-imut distriktini ataasiakkaani.

Suliffeqarneq annerpaaq – ilimageriikkatut – Nuup distriktianiippoq, tassani 2019-imi inuit agguaqatigiissillugu suliffeqarsimasut 9.874-inik amerlassuseqarmata. Nuup distriktianittaaq qaammammut akissarsiat qaffasinnerpaapput. 2019-imi Nuummi suliffeqarnermik pingaarnemit agguaqatigiissillugu qaammammut akissarsiat 33.936-nik annertussuseqarput. Suliffeqarneq aamma qaammammut akissarsiat annertunerpaat eqqarsaatigalugit Sisimiut Ilulissallu tulluullutik inissisimapput.

Agguaqatigiissillugu qaammammut akissarsianut sukuiaaneq mianersuuneqassaaq. Assersuutigalugu eqqumaffigineqassalluni qaammammut agguaqatigiissillugu akissarsiat qaffariaataat aningaasarsiat qaffakkiartornerannik isumaqartuaannangimmat, - kisiannili aamma sulisut akornanni akunnerit suliffigisimasat amerlanerunerannik imaluunniit akileraarutitut malittarisassat allanngornerannik peqquteqarsinnaammat. Kingulliullugu taaneqartumut assersuutigineqarsinnaavoq 2017-imi januaarip aallaqqaataannit soraarnerussutisianut Kalaallit Nunaata avataaniittunut akilersuutit akileraaruserneqartalerneqat. Allannguut pineqartoq pingaartumik Nuummi qaammammut akissarsianut sunniuteqarpoq, tassani sulisitsisut soraarnerussutisianut nunanut allaniittunut akileraarutaat 2017-imiit qaffammata, tamanna pillugu Naatsorsueqqissaartarfiup *2019-imi Isertitanut* saqqummersitaani atuarneqarsinnaavoq.

Suliffeqarneq tamaat isigingaanit 2018-imi inunnit 26.757-init 2019-imi 26.991-inut 0,9 pct.-inik qaffappoq. Upernaviup, Ilulissat Qasigiannguullu distriktiini qaffariaatit annertusimapput, taakkunani suliffeqarnerit 5,8 pct.-imik, 5,4 pct.-imik 3,7 pct.-imillu qaffassimallutik. Qaffariaat annerpaaq Nuup distriktiani pivoq, ukiup siualianut sanilliullugu 2019-imi inuit suliffillit 148-nik amerlanerulersimammata. Tamanna 1,5 pct.-inik qaffariarneruvoq.

Killormulli distriktini arlalinni suliffillit ikileriarsimapput. Kangaatsiup Maniitsullu distriktiini appariaatit annertunerusimapput, taakkunani suliffillit 6,1 pct.-inik 4,3 pct.-inillu appariarsimammata. Taamatuttaaq Tasiilap, Ittoqqortoormiit, Qeqertarsuup, Aasiaat, Paamiut aamma Narsap distriktiini suliffillit 3,7 pct.-it angullugit appariarsimapput, takuuk takussutissiaq 1.2.

Takussutissiaq 1.2. Distriktini suliffillit qaammammullu akissarsiat amerlassusaat

	Agguaqatigiissillugu qaammammut pingaarnertut suliffillit					Pingaarnertut suliffimmiit agguaqatigiissillugu qaammammut akissarsiat				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
	Inuit amerlassusaat					Koruunit				
Nuna tamakkerlugu	25.620	26.214	26.543	26.757	26.991	26.029	26.814	27.285	27.743	28.286
Nanortalik	669	696	658	635	635	18.361	18.697	20.489	21.486	20.470
Qaqortoq	1.469	1.479	1.453	1.460	1.460	23.997	24.650	25.955	25.902	26.479
Narsaq	691	671	683	687	681	22.236	21.935	22.984	23.385	23.952
Paamiut	627	647	619	617	594	20.967	21.229	21.911	22.095	22.615
Nuuk	9.045	9.228	9.555	9.726	9.874	32.071	32.696	33.067	33.354	33.936
Maniitsoq	1.545	1.589	1.561	1.575	1.507	22.726	23.752	23.733	24.457	24.955
Sisimiut	3.009	3.016	3.112	3.090	3.127	26.146	26.925	27.128	27.983	28.301
Kangaatsiaq	446	477	494	473	444	17.564	17.862	18.860	18.332	19.090
Aasiaat	1.373	1.388	1.382	1.431	1.396	21.941	22.787	23.725	23.573	23.957
Qasigiannguit	546	562	552	563	584	20.698	21.862	23.150	22.169	22.335
Ilulissat	2.211	2.389	2.368	2.336	2.462	24.056	26.034	26.015	26.682	27.954
Qeqertarsuaq	375	376	385	393	390	22.469	23.806	24.422	24.967	26.005
Uummannaq	1.070	1.121	1.126	1.104	1.139	21.407	22.440	21.802	23.084	23.251
Upernavik	1.086	1.113	1.117	1.159	1.226	19.429	20.702	19.848	20.968	21.450
Qaanaaq	261	259	270	282	282	17.716	17.783	18.524	18.922	20.483
Tasiilaq	962	973	991	1.026	1.005	20.020	20.860	21.580	22.321	22.209
Ittoqqortoormiit	146	143	138	133	131	21.766	21.397	21.693	21.461	21.484

Malugiuk: Nuna tamakkerlugu kisitsisinut ilaapput kommunit avataaneersut.

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarif – Kisitsisaataasivimmi kisitsisit takukkit: <http://bank.stat.gl/ARNBFB4>

Suliffeqarnerup annertussusaa suliffillit amerlassusaasa innutaasut najugaqavissut amerlassusaannut naleqqiussineruvoq. Innuttaasut najugaqavissut tas-saapput ukiup pineqartup aallartinnerani naanerani Kalaallit Nunaanni najugallit, ukiullu naanerani 15-ileereersimasut.

Takussutissiami 1.3-mi takuneqarsinnaasutut najugaqavissut akornanni suliffe-qarnerup annertussusaa 2015-imi 60,1 pct.-iniit 2019-imi 63,1 pct.-inut qaffappoq. Pingaartumik innuttaasut inuusunnerusut akornanni qaffariaat annertuvoq. Suliffeqarnerup annertussusaa 15-19-inik ukiullit akornanni 3,8 pct.-inik qaffassimasoq, 20-24-nik ukiullit akornanni 4,2 pct.-inik kiisalu 25-29-nik ukiullit akornanni 5,4 pct.-inik qaffassimammat.

2019-imi najugaqavissut akornanni suliffeqarnerup annertussusaa 40-44-nik ukiulinni 79,6 pct.-iulluni qaffasinnerpaavoq, taamaattoq ukiumi pineqartumi suliffillit 50-54-inik ukiullit 3.514-inik amerlatigisut agguaqatigiissillugu qaammammut suliffillit amerlanerpaasimapput.

Takussutissiaq 1.3. 2015-imiit 2019-imut suliffeqarneq, suliffeqarnerup annertussusaa aamma najugaqavissut, ukiut malillugit

	Najugaqavissut		Agguaqatigiissillugu qaammammut suliffillit		Agguaqatigiissillugu qaammammut suliffeqarnerup annertussusaa	
	2015	2019	2015	2019	2015	2019
	Inuit amerlassusaat				Pct-inngorlugu.	
Tamakkerlutik	42.610	42.791	25.620	26.991	60,1	63,1
15-19-inik ukiullit	3.569	3.267	893	940	25,0	28,8
20-24-nik ukiullit	4.175	3.886	2.230	2.238	53,4	57,6
25-29-nik ukiullit	4.186	4.340	2.663	2.994	63,6	69,0
30-34-nik ukiullit	3.847	4.259	2.718	3.157	70,7	74,1
35-39-nik ukiullit	3.211	3.683	2.439	2.814	76,0	76,4
40-44-nik ukiullit	2.962	2.982	2.283	2.375	77,1	79,6
45-49-nik ukiullit	4.532	2.952	3.384	2.302	74,7	78,0
50-54-inik ukiullit	5.003	4.665	3.630	3.514	72,6	75,3
55-59-inik ukiullit	3.940	4.509	2.770	3.263	70,3	72,4
60-64-inik ukiullit	2.762	3.375	1.743	2.221	63,1	65,8
64 sinnerlugit ukiullit	4.423	4.873	866	1.174	19,6	24,1

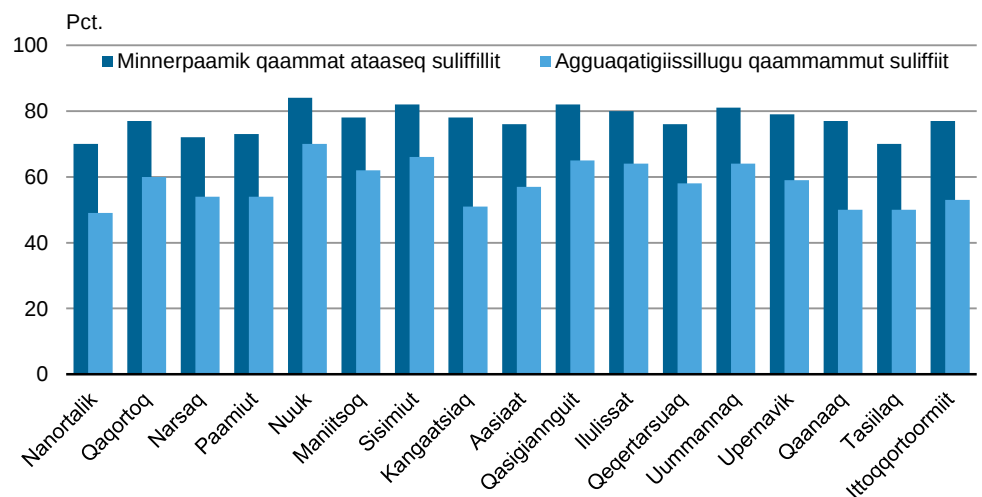
Malugiuk: Erseqqissaatigineqarpoq tabeli atorlugu suliffeqannginneq kisinneqarsinnaanngimmat.

Nalunaarut: 1) Najugaqavissut tassaapput innuttaasut ukiup aallartinnerani naanerani Kalaallit Nunaanni najugallit, ukiullu naanerani 15-inik ukioqalereersimasut.

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik – Kisitsisaataasivimmi kisitsisit takukkit: <http://bank.stat.gl/ARNBFB5>

Titartakkami 1.3-mi takutinneqarpoq najugaqavissut akornanni qanoq amerlatigisut 2019-imi minnerpaamik qaammammut ataasiarlutik suliffeqarsimanersut kiisalu qanoq amerlatigisut 2019-imi agguaqatigiissillugu qaammammut suliffeqarsimanersut.

Titartagaq 1.4. 2019-imi distriktini suliffeqarnerup annertussusaa

Malugiuk: Najugaqavissut tassaapput innuttaasut ukiup aallartinnerani naanerani Kalaallit Nunaanni najugallit, ukiullu naanerani 15-inik ukioqalereersimasut.

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik – Kisitsisaataasivimmi kisitsisit takukkit: <http://bank.stat.gl/ARNBFB6>

Titartakkami 1.4-imi takuneqarsinnaasutut nunap sumiiffii malillugit assigiinngisitaartoqarpoq. Tassa Nuup, Sisimiut, Qasigianniguit, Ilulissat aammalu Uummannaq distriktiini najugaqavissut 80 pct.-ii sinnillit 2019-imi

agguaqatigiissillugu minnerpaamik qaammammi ataatsimi suliffeqarsimapput.

Tasiilami Nanortalimmilu 2019-imi agguaqatigiissillugu minnerpaamik qaammammi ataatsimi suliffeqarsimasut annertussusaat 70 pct.-inik annertussuseqarput.

Nuup distriktianittaaq qaammammut suliffillit annertussusaat qaffasinnerpaavoq. Tassani agguaqatigiissillugu innutaasut 70 pct.-ii suliffeqarsimasut Nanortallip distriktiani suliffillit annertussusaat 48 pct.-imiissimavoq.

Takussutissiaq 1.4. Suliffeqarneq aamma qaammammut akissarsiat, inuiaassuseq malillugu

	Agguaqatigiissillugu qaammammut pingaarnertut suliffillit					Pingaarnertut suliffimmiit agguaqatigiissillugu qaammammut akissarsiat				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
	Inuit amerlassusaat					Koruunit				
Tamakkerlutik	25.620	26.214	26.543	26.757	26.991	26.029	26.814	27.285	27.743	28.286
Danmark (Kalaallit Nunaanni inunngortut)	22.215	22.903	23.218	23.477	23.730	23.111	23.969	24.544	25.037	25.613
Danmark (Kalaallit Nunaata avataani inunngortut)	2.994	2.890	2.900	2.817	2.726	46.302	47.968	48.068	49.116	50.628
Nunat Avannarliit	124	121	108	102	92	56.561	54.302	55.764	59.156	55.100
Europa	63	75	65	63	66	37.015	42.610	40.618	38.865	41.051
Afrika	8	10	7	4	7	35.633	32.429	39.638	..	29.884
Amerika	19	20	21	20	21	32.723	28.933	30.924	34.672	36.342
Asia	193	192	222	272	348	23.085	23.694	23.935	24.899	25.475

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik – Kisitsisaataasivimmi kisitsisit takukkit: <http://bank.stat.gl/ARNBFB7>

Takussutissiami 1.4-mi aamma 1.5-imi takutinneqarput najugaqavissut akornanni suliffeqarneq inuiaassuseq malillugu. Malunnarsaannginnissaq eqqarsaatigalugu inuiaassutsit nunavissuit aggorneri malillugit ataatsimoortinneqarput, Nunani Avannarlerni allani innuttaassutsit ataatsimoortinneqarsimaneri peqqutigalugu. Qallunaatut innuttaassusillit inunngorfii malillugit immikkoortinneqarput, Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaata avataanut.

Takussutissiaq 1.5. 2019-imi suliffeqarneq inuiaassuseq aamma inuussutissarsiorfik malillugu

	Tamakkerlutik	Danmark (Kalaallit Nunaanni inunngortut)	Danmark (Kalaallit Nunaata avataani inunngortut)	Nunat Avannarliit	Europa	Afrika	Amerika	Asia
					Inuit amerlassusaat			
Tamakkerlutik	26.991	23.730	2.726	92	66	7	21	348
Nunalerineq, orpippassuallerineq nunalerinermilu tunisassiorneq	76	76	-	-	-	-	-	-
Aalisarneq aalisakkanik tunisassiorneq niuernerlu	4.326	4.030	202	9	2	1	-	82
Aatsitassarsiorneq	93	60	29	2	2	-	-	-
Atortussiorneq	229	199	28	1	-	-	-	1
Nukissiuutiniq imermillu pilersuineq	451	383	65	1	2	-	-	-
Sanaartorneq	2.025	1.692	302	11	13	-	1	5
Niurtunik pilersuineq atugassanillu nioqquteqarneq	3.078	2.760	240	5	4	2	2	66
Assartuineq assartugassalerinerlu	2.079	1.809	228	25	3	2	1	11
Akunnittarfiit neriniartarfiillu	800	567	102	2	5	1	1	122
Paasissutissalerineq attaveqaatilerinerlu	643	525	106	3	4	-	2	2
Aningaaseriviit, aningaasaliisarfiit sillimmasiisarfiillu ..	196	143	50	2	-	-	-	-
Inissianik attartortitsinerit sullissinerillu allat	272	233	36	-	2	-	-	1
Namminersortunit, ilisimatusarnikkut teknikkikkullu suliaqartunit kiffartuussinerit	301	203	92	2	2	-	1	1
Allaffissornikkut kiffartuussinerit	526	377	109	5	3	-	-	32
Pisortaqarfinni ingerlatsineq kiffartuussinerlu	11.238	10.121	1.044	22	23	2	8	16
Kiffartuussilluni inuussutissarsiorfiit allat	389	337	44	-	-	-	3	5
Nalunaarsuuteqanngitsut	272	215	49	3	-	-	2	3

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik – Kisitsisaataasivimmi kisitsisit takukkit: <http://bank.stat.gl/ARNBFB7>

Takussutissiaq 1.6-imi takutinneqarput agguaqatigiissillugu qaammammut suliffeqarneq aamma suliffimmit pingaarnermit agguaqatigiissillugu qaammammut akissarsiat, suliffillip ilinniagaq qaffasinnerpaatut naammassisi-masaa malillugu.

Takussutissiaq 1.6. Suliffeqarneq qaammammullu akissarsiat, ilinniagaq qaffasinnerpaatut naammassisimasaq malillugu

	Pingaarnertut suliffik, qaammammullu agguaqatigiissillugu					Pingaarnertut suliffimmit qaammammullu akissarsiat agguaqatigiissillugu				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
	Inuit amerlassusaat					Koruunit				
Tamakkerlutik	25.620	26.214	26.543	26.757	26.991	26.030	26.814	27.285	27.743	28.286
Meeqqat atuarfiat	13.592	13.752	13.609	13.579	13.563	21.039	21.913	21.960	22.404	22.702
Ilinniarnertuunngorniarneq	1.150	1.242	1.332	1.354	1.400	23.898	24.285	24.861	24.543	25.024
Inuussutissarsiornermik ilinniarneq katillugit	6.832	7.061	7.231	7.315	7.378	28.163	29.087	29.640	30.250	31.097
- Eqqumiitsuliorneq aamma humaniora	167	176	181	178	183	27.639	27.482	28.171	28.160	29.170
- Inuussutissarsiorneq, allaffissorneq inatsisilerinerlu	1.579	1.629	1.655	1.672	1.665	27.154	27.707	28.715	28.803	30.520
- Ingeniørinngorniarneq, tunisassiorneq sanaartornerlu	2.231	2.269	2.300	2.306	2.324	31.429	33.039	33.440	34.098	35.080
- Nunalerineq, orpipassualerineq, aalisarneq uumasullu	219	234	238	237	237	26.451	26.859	26.860	27.661	28.821
- Peqqinneq atugarissaarnerlu	1.437	1.473	1.522	1.546	1.566	22.173	22.479	23.327	24.005	24.248
- Kiffartuussinermi suliaqarfik	1.108	1.192	1.236	1.274	1.300	31.019	32.034	32.078	33.379	33.377
- Allat	90	88	99	104	103	30.552	32.531	32.810	32.143	34.509
Angusanik qaffassaaneq	175	196	229	262	282	20.314	21.365	21.139	21.627	22.640
Ingerlariaqqiffiusumik ilinniarneq	3.870	3.963	4.142	4.245	4.368	40.685	40.834	41.792	41.900	42.291

Malugiuk: Ilinniakkat aalajangersimasut immikkoortiterinerinut assersuutit Naatsorsueqqissaartarfiup nittartagaani www.stat.gl –imi nassaarineqarsinnaapput. Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik – Kisitsisaataasivimmi kisitsisit takukkit: <http://bank.stat.gl/ARNBFB8>

Takussutissiami 1.6-imi takuneqarsinnaasutut sulisut affaasa sinneqartut meeqqat atuarfiat kisiat naammassisimavaat. Takuneqarsinnaavortaaq ilinniakkap qaffasissusaani agguaqatigiissillugu qaammammullu akissarsiani malunnartumik ataqtatigiittoqartoq. Suliffillit ingerlariaqqiffiusumillu ilinniagaqarsimasut meeqqat atuarfiannit qaffasinnerusumik ilinniagaqarsimanngitsunik imaluunniit angusanik qaffaanermik qaffasinnerpaatut ilinniarsimasunit missiliorlugu marloriaammik qaammammullu akissarsiaat qaffasinnerusut.

Tassungalu atatillugu maluginiarneqartariaqarpoq akissarsiat naatsorsuutaannut *piffissaq suliffik* ilanngunneqanngimmat. Ingerlariaqqiffiusumik ilinniagaqarsimasut akornanni piffissaq tamakkerlugu sulisartut angusanik qaffassaanermik qaffasinnerpaatut ilinniagaqarsimasunut naleqqiullugit amerlanerujussuunissaat naatsorsuutigineqarmat, ilinniakkat qaffasissusaasa akornanni akissarsiat nikinganerujussuat uissuumminartuunngilaq. Naatsorsuutigineqarportaaq sulisut angusanik qaffassaanermik naammassinnissimasut amerlanersaat piffissap affaanut sulisuunissaat – taamaasillutik qaammammullu akissarsiakinnerullutik – ingerlariaqqiffiusumik ilinniakkamik ingerlatsinerup saniatigut.

3. Najoqqutat

Suliffeqarnermi kisitsisitigut paasissutissat najoqqutat assigiinngitsut sulialugit nalunaarsuisarfirmut Kalaallit Nunaanni suliffeqarnermut paasissutissanik matussusiisunik ataatsimoortitsilluni suliarineqartarput. Immikkoortumi matumani kisitsisini najoqqutarineqartut ataasiakkaat nassuiarneqarput.

Qaammammut nassuiaatit nalunaarsuutillu

Suliffeqarfiit Akileraartarnermut Aqutsisoqarfirmut qaammammut nassuiaataat nalunaarsuutaallu kisitsisini najoqqutarineqarput. Qaammammut nassuiaatit suliffeqarfiit ataasiakkaat qaammammi tamakkiisumik akissarsianut aningaasartuutaat, taakkunanngalu qanoq annertutigisumik akileraarutaat suliffeqarfeqarnermullu akileraarutaat ilanngullugit. Suliffeqarfiit qaammammut nassuiaataanni sukumiisuni aningaasarsiat akileraarutigineqartullu sulisunut ataasiakkaanut agguarlugit nalunaarusiaapput. Qaammammut nassuiaatit suliffeqarfinnut tunngasuupput, qaammammullu nalunaarsuutit sulisunut tunngasuullutik, nalunaarsuinerillu taakku imminnut atasuteqarput.

Inuit isertitaannut nalunaarsuisarfik

Qulaani najoqqutani pineqartuni suliffilinnut tamakkiisumik matussusiinngillat. Ilaatigut namminersorlutik inuussutissarsiutinik ingerlatsisut ilaangillat. 2015 sioqqullugu qaammammut nalunaarsuutaasartuni aamma sulisut Danmarkimi nalunaarsorneqarsimasumik sulisitsisullit ilaangillat. Sulisulli kisitsisaat qaammammut nalunaarsuutini ilanngunneqarsimanngitsut isertitaanni A-ni paasissutissaat namminersortutullu Naatsorsueqqissaartarfiup inuit isertitaannut nalunaarsuisarfianut, Akileraartarnermut Aqutsisoqarfirmut ukiumut nammineq nalunaarsuiffinnik tunngaveqartumut, ilanngunneqartarput.

Kommuninit isertitanut taarsiissutitaasunik ikiorsiissutit

Pisortani ingerlatsineranni kiffartuussinerisalu iluani sulisut annertussusaat killilerniarlugu Naatsorsueqqissaartarfiup isertitanut taarsiissutaasunut ikiorsiissutitut nalunaarsuisarfia pingaaruteqarluinnarpoq. Qaammammut nalunaarsuutini akissarsiat aammalu aningaasat tunniunneqartut suliffeqarnermut attuumassuteqanngitsut nalunaarsuisarfirmi immikkoortinneqarsinnaapput.

Qitiusumik Suliffeqarfinnik Nalunaarsuiffik

Qitiusumik Suliffeqarfinnik Nalunaarsuiffik (CVR) atorlugu suliffeqarfiit ataasiakkaat inuussutissarsiorfinni paasissutissaat aaneqarput, taamaasilluni suliffillit inuussutissarsiutinut immikkoortiterneqarsinnaalerlutik. CVR-imi suliffeqarfiit nalunaarsorsimasut tamarmik suliaat pingaarnerit malillugit suliaqarfinnut inissitsiterneqartarput. Suliaqarfiillu paasissutissaat Dansk Branchenomenklatur (DB07) malillugu immikkoortiterneqartarput.

Suliffeqarnermi kisitsit paasissutissaanni suliaqarfiit agguataarnerat annikitsumik naleqqussarneqarpoq. Kisitsisini inuussutissarsiorfiup annerpaap CVR-imi suliaqarfiit agguataarneqarnerat naleqqatiginngimmagu. Naleqqussaanermi peqqutaavoq suliffeqarfiit annerit – pingaartumik aalisarnermut, toqqaannartumik toqqaannanngitsumillunniit aalisarnerup iluani attuumasuteqartut – CVR-imi suliaqarfinni allani nalunaarsorsimanerat. Tamanna – naleqqussaasoqartinnagu – suliaqarfinni ataasiakkaani suliffillit – pingaartumik aalisarnerup iluani – annikippallaarnerannik isumaqarsinnaavoq, suliaqarfinnilu allani – pingaartumik niuernermi suliffissuaqarnermilu – killormut suliffillit annertuallaalernerannik isumaqarsinnaalluni.

Suliaqarfinnut naleqqussaanermi suliffeqarfiit ataasiakkaat suliaqarfiat malillugu allanut inissinneqarput. Inuussutissarsiorfillu *Aalisarnej aalisakkanillu tunisassiornej niuernerlu*, aalisartut saniatigut aamma suliffeqarfinnik aalisakkanik piareersaanermik, niuerneramik nioqutissiornermillu suliaqartunik ilaneqarpoq. Taamatuttaaq inuussutissarsiorfik *Nunalerineq, orpippassualerineq nunalerinermilu tunisassiornej*, suliffeqarfinnik nersutaatinik toqoraanermik suliaqartunik ilaneqarpoq. Kiisalu inuussutissarsiorfik *Aatsitassarsiornej*, suliffeqarfiit aatsitassarsiornermik ingerlatsisut saniatigut aamma suliffeqarfinnik aatsitassarsiornermut toqqaannartumik atassuteqartunik assersuutigalugu aatsitassanik misissuinernik suliaqartunik ilaneqarpoq.

Erseqqissumik oqaatigalugu suliaqarfinnik naleqqussaaneq suliffeqarfiit suliaqarfinni ilisarnaataat (DB07) imaluunniit CVR-normui malillugit ingerlaneqarpoq.

Suliaqarfinnik naleqqussaaneq, inuussutissarsiorfinnut nutaanut immikkoortiterinerit

DB07	CVR-normu	Inuussutissarsiorfimmiit	Inuussutissarsiorfimmut
Suliaqarfiup ilisarnaataa	Suliffeqarfik		
10.11.90	-	Nioqutissiorfik	Aalisarnej aalisakkanillu tunisassiornej niuernerlu
10.20.10	-	Nioqutissiorfik	Aalisarnej aalisakkanillu tunisassiornej niuernerlu
10.20.20	-	Nioqutissiorfik	Aalisarnej aalisakkanillu tunisassiornej niuernerlu
46.38.10	-	Niuertunik pilersuineq atugassanillu nioqquteqarneq	Aalisarnej aalisakkanillu tunisassiornej niuernerlu
71.12.40	-	Namminersortunit, ilisimatusarnikkut teknikkikkullu suliaqartunit kiffartuussinerit	Aatsitassarsiornej
-	18534975 Neqi	Nioqutissiorfik	Nunalerineq, orpippassualerineq nunalerinermilu niuernerneq
-	25025490 Isortumi Tuttuuteqarfik	Nioqutissiorfik	Nunalerineq, orpippassualerineq nunalerinermilu niuernerneq

Innuttaasunut nalunaarsuiffik

Innuttaasut najugaqavissut kisitsisini misissueqqissaarnermi tunngavigineqartut annertussusaat Naatsorsueqqissaartarfiup inunnik nalunaarsuisarfia atorlugu killilerneqarput. Nalunaarsuisarfik aamma nunat sumiiffiini suliffillit pillugit paasissutissanut atassusiinermi atorneqarpoq – soorlu najukkanut, ukiunut aamma suaassutsinut. Ukiup naanerani sumiiffinni paasissutissat naatsorsorneqarput.

Ilinniartunut nalunaarsuiffik

Kisitsisini ilinniagaqarsimanermut paasissutissanut Naatsorsueqqissaartarfiup ilinniakkanut qaffasinnerpaatut naammassisimasanut nalunaarsuutai (HFU), ukiup naanerani naatsorsorneqartut atorneqarput. Ilinniakkat immikkoortiternerini ISCED11-mi ilinniakkanut taaguutit malillugit, ilinniagaqarfiit qaffasissusaannut assigiinngitsunut tallimanut Meeqqat atuarfiat appasinnerpaatillugu Ingerlariaqqiffiusumillu ilinniarneq qaffasinnerpaatillugu immikkoortiterneqarput. Taamatuttaaq inuussutissarsiornermik ilinniakkat iluanni ilinniagaqarfinnut arfineq-marlunnut agguataaraluni immikkoortiterisoqarpoq. Ilinniartitaaneq ilinniagaqarfiillu pillugit annertunerusumik paasisaqarusuttunut innuttaasut ilinniagaqarsimassusaat pillugu saqqummersitami kingullermi periaatsimut immikkoortoq innersuussutigineqarpoq.

4. Periaaseq taaguutillu

Kalaallit Nunaanni suliffeqarneq pillugu kisitsisit sapinngisamik najoqqutassat The International Labour Organisation-imit (ILO), FN-ip ataani nunat tamaalat akornanni suliffeqarnermut tunngasuni kattuffimmit nassuiarneqarsimasut malillugit suliarineqarput. Immikkoortumi uani ILO-p najoqqutassiai nassuiarneqarput. Tulliullugu periaaseq nassuiarneqarpoq najoqqutassiallu nalorninaateqarsinnaasut pillugit nassuiaammik naggaserneqarluni.

4.1 Suliffeqarnermut nassuiaat

ILO sulineq pillugu ima naatsumik nassuiaavoq, tassalu misissuiffiup pinerani inuit minnerpaamik nalunaaquttap akunnerani ataatsimi suliamik ingerlatsisimasut. Illuatungaattigulli misissuiffiup sivilissusua erseqqissumik nassuiarneqarani, innersuutaallunili, sivikitsuusariaqartoq – soorlu ulloq ataasiulluni imaluunniit sapaatip akunnera ataaseq. Innersuutigineqarportaaq, nunami pineqartumi pissutsit immikkut ittut tunngavigalugit sulisinnaasut utoqqaasusiata minnerpaaffilerneqarnera nassuiarneqassasoq. Akerlianilli ukioqqortunerpaaffissamut tunngatillugu innersuussisoqartoqanngilaq.

Naatsorsueqqissaartarfimmi, qaammammoortumik akissarsiat pillugit nalunaarsuutini (akunnermut nalunaarsuutiniunngitsoq), najoqqutarineqartuni ILO-p nassuiaatai naleqqutinngillat, taamaattumik Kalaallit Nunaanni sulinermut tunngasunik nassuiaatit naleqqussartariaqarsimapput. Kalaallit Nunaanni sulinermut tunngasunik nassuiaasiernerit ILO-mut sulinermut tun-

ngasunik nassuiaasiormut sapinngisaq tamaat assingutinniarnearsimapput.

Tunuliaqutaasunut piffissap sivisuup sunniuteqarsinnaanera killilerniarlugu suliffeqarnermut piunasaqaataasoq annertusineqarpoq qaammami ataatsimi minnerpaamik akunnernik arfineq-pingasunik annertussuserlugu. Piffissamut suliffiusumut 18-it sinnerlugit ukiulinnut ilinniagaqarsimanngitsunullu akissarsiat akissarsiat (akunnermut) SIK-mit akigitinneqartut naatsorsuutitut atorneqarput.

Qaammatip ataatsip iluani minnerpaamik ulloq ataaseq sulisimagaanni sulusimasutut naatsorsuutigineqassaaq. Ullormut suliffiusumut akunnerit arfineq pingasut, sapaatit akunneri tallimat ingerlaneranni qaammammi ullut suliffiusut 20-uppata ullormut 0,4 tiimit piffissami naatsorsuiffiusumi suliffigisimasariaqassallutik, taamatullu sapaatit akunneri marluk pineqarpata akunnerit marluk suliffigisimasariaqassallutik. Naatsorsuinerit SIK-mi akissarsiat minnerpaartaat tunngavigineqarput, pineqartuni akissarsiakinnerpaat amerlanerunissaat naatsorsuutigineqarmat.

Tunngavilersuutit malillugit Naatsorsueqqissaartarfiup sulusumut nassuiaatai:

- Qaammammi pineqartumi inuk isertitaqarluni sulusimassaaq imaluunniit imaluunniit sulinikkut akissarsiaqarsimassaaq qaammammi pineqartumi tulaassanik tunisinikkut imaluunniit suliffiutimini iluanaaruteqarnikkut akissarsisimassaaq.
- SIK-ip Naalakkersuisullu isumaqatigiissutaat atuuttoq malillugu ilinniarsimanngitsut aningaasarsiassaasat mikinerpaaq akunnerit arfineq pingasut isertitsissutigisimassavaa.
- Ukiup naanerani 15-inik ukioqalereersimassaaq.

4.2 Nalunaarsuutit misissuineq

Kisitsisini najoqqutarineqartut allaffissornikkut atugassatut pilersitaapput, taamaattumillu kisitsisitigut paasissutissiorluni atorsinnaanerat killeqarluni. Akileraarutit eqqarsaatigalugu akissarsiat juunimi decembarimiluunniit nalunaarsorneqarsimanerisa sunniutaat kisitsisinik paasissutissiornermi atorneqarsinnaanerannit annikinneruvoq. Taassumalu malitsigisaanik naatsorsuineq pitsaanerpaamiitsinniarlugu nalunaarsuutit misissuineq pingaaruteqarlunnarpoq.

Qaammammut nalunaarsuutit malillugit aalajangerneqarsinnaanngilaq, akiliutaasoq sulinermut tunngasuunersoq, imaluunniit sulinermut tunnganani ass. Isumaginninnermut tunngasuunersoq. Qaammammut nalunaarsuutit tunngavigalugit sulineq pillugu kisitsisinik naatsorsuisoqassappat isumaginninnermit tunniuttakkat il.il. piiarnissaat pisariaqarput. Naatsorsueqqissaartarfiup *kommunit isertitanut taarsiissutitut tunniuttagaanut nalunaarsuiffia* atorlugu tamanna pisarpoq. Nalunaarsuiffik atorlugu qaammammut sulinngikkallarnermi pisartakkat nalunaarsorneqartarput inunnut tiguisunut

immikkoortiterneqarlutik. Tamatuma kingorna qaammammut nassuiaatinut sukumiisunut qaammatikkaartunut kommuninut immikkoortiterneqartarput.

Ajornartorsiutip assinga inuussutissarsiutini allani atuuppoq, sulinermit tunngassuteqaanngitsunut A-malillugu isertitatigut akiliutaasartunut tunngasoq. Ilimagisariaqarpoq, sulineq inuit sulinngitsut inuussutissarsiutinit pineqartunit akiliutisisartut amerlassusaannut naleqqiullugu annikitsuinnaasimannissaa, taamaattumik pensionskassinut napparsimanermit inuunermullu sillimasiisarfinni sulisut nalunaarsuusiami ilanngunneqaanngillat.

Akiliutaasartut immikkut ittut, qaammatini arlalinni sulisimanermit tunngassuteqartut, soorlu sulinngiffeqarnermi aningaasarsiat aamma immikkut angusaqarnermi pissarsiat –paasiniarneqarput. Paasilluarumallugu inuup pineqartup ukiumi pineqartumi qaammatit suliffigisimasai tamakkerlugit misissuiffigineqarsimapput.

4.2.1 Sulinermit nalunaarsuutini tulaassilluni tunisineq

2013 ilanngullugu tulaassuiffinnit aalisartunit piniartunillu tunisinerit nalingi akileraarutinullu akiliigallarnerit qaammammut nassuiaatinut nalunaarutigineqartarsimapput. Taamatut nalunaarsuisarnerup kinguneranik suliffeqarfinni taamaattuni sulisut aamma tulaassisut immikkoortinneqarsinnaasarsimanngillat. Tulaassat nalingat akissarsiatut nalunaarutigineqartarsimavoq. Tamanna pissutaalluni 2013 ilanngullugu akissarsiat pillugit paasissutissat annertuallaarput – ingammik suliaqarfinni *Aalisarnermi aalisakkanillu tunisassiormerlu niuernerlu*.

2014-ip kingorna tulaassuiviit taamaallaat akileraarutinut akiliigallarnerit nalunaarutigisalermitigut akissarsisussat aamma tulaassisut immikkoortinneqarsinnaalerput. Qaammammut akileraarutinut akiliigallarnermit nalunaarnerit tunisineq tunngavigigaanni, suliffeqarfiutigisap nammineerluni nalunaarsornerani takuneqarsinnaalertarput qaammatini tulaassivinni tunisat nalingi akissarsiatut nalunaarutigineqartarmata.

Periuseq taanna atorlugu 2014-imiit akissarsiat ajunnginnerusumik inernilernerqarput, kisianni paasissutissat iluarsinerisa ukiut ingerlanerini akissarsiat ineriartorsimaneri sunnerpaat, ingammik suliaqarfik *Aalisarnerq aalisakkanik tunisassiormeq niuernerlu* eqqarsaatigalugu - taamaattumik kisitsisit pineqartut mianersortumik atorneqartariaqarput.

2019-imi agguaqatigiissillugu qaammammut aalisartut piniartullu tulaassusut 1.224-usimapput. Aalisarnerup aalisakkanillu tunisassiormerup niuernerullu iluani sulisut 28,4 pct.-erivaat sulisullu tamakkerlutik 4,5 pct.-iannik annertussuseqarput.

4.2.2 Sulisutut nalunaarsorsimanngitsut paasissutissaannik ilanngussineq

Qaammammut nassuiaatit nalunaarsuutillu suliffeqarnermut tamakkiisumik matussusiinngillat. Naatsorsueqqissaartarfiup isertitanut nalunaarsuiffia atorlugu suliffillit allat nassaarineqarlutillu ilanngunneqartarput. Suliffillit ilanngunneqartut ukiumut suliffeqarsimasut 2-3 pct.-iinik annertussuseqarput, ukiumut 500-700-ut akornanni amerlassuseqarlutik. Najoqqutani ilanngunneqartut pingajorarterutaat minnerpaamik qaammammi ataatsimi sulisimasuupput, 2/3-illu najoqqutani tamani ilaanngillat.

Najoqqutani taakku sulisut amigaataasut Naatsorsueqqissaartarfiup isertitanut nalunaarsuiffiani piumasaqaatinik ataani allaqqasunik naammassinissimasut toqqartorneqarlutik nassaarineqartarput:

- Nalunaarsuiffimmi qulaani misissuineq malillugu pilersitaasumi inuk utaqqisaannaagallartumik sulineq pillugu sivisunerpaamik qaammatini arfinilinni sulisutut nalunaarsimasoq.
- Isertitanut nalunaarsuiffimmi annertuumik (isertitat pillugit kisitsisunik paasissutissani isertitat ataatsimoortinneqarneranni deciilit nassuiaataat malillugit) A-malillugu isertitalittut nalunaarsimasuussaaq imaluunniit suliffiutimini nalunaarutigereersimanngisaminik isertitaqarsimassalluni, siornatigut qaammammut nassuiaatit malillugit nalunaarsorsimanngitsumik (akissarsiaannngitsutut kingusinnerusuk-kulluunniit sulinermit tunngassuteqanngitsutut isertitatut). Qaagu isertitat "annertuut" pineqartut qaammatit amerlassusaat tunngavigalugit killissarineraat allanngorartinneqassaaq, inuk pineqartoq sulisutut imaluunniit suliffissarsiortutut nalunaarsoriigaasimappat.
- Inuk qaammatini arlalinni suliffissarsiortutut nalunaarsortittartuq sulisutut isiginiarneqarsinnaanngilaq (tamanna kisimi inuussutissarsiummik aalajangersimasumik ingerlatsisutut nalunaarsorsimanngitsumut atuuppoq).

2019-imi sulisut najoqqutani ilanngunneqartut agguaqatigiissillugit qaammammut 562-iupput, taakkunaannga 543-t namminersortuullutik. Isertitanut nalunaarsuiffimmi isertitat A-t sulisitsisuni kikkuni katersorneqarsimaneri takuneqarsinnaanngimmat, suliffillit ilanngunneqartut suliaqarfimmi *Paasissutissaqanngitsunut* inissinneqarput. Suliffillit ilanngunneqartut akornanni namminersortut nammineeirluni nalunaarusiami suliffeqarfiup normua (CVR-normu) atorlugu suliaqarfinnut immikkoortiterneqarput. Namminersortut suliffeqarfimmi normuannik ilanngussisimanngikkaangata tulaassuinerhilli nalunaarusiorsimagaangata *Aalisarnermut aalisakkanillu tunisassiornermut niuernernullu* suliaqarfimmut ilanngunneqartarput. *Paasissutissaqanngitsuniipputtaaq* suliffiup normuannik imaluunniit tulaassuinermik nammineq nalunaarusiami paasissutissiisimanngitsut.

2015 sioqqullugu kisitsisit paasissutissat atorineqartunut suliffeqarfiit Danmarkimut nalunaarutigineqarsimasut ilanngillat. Siusinnerusukkut allaserineqareersutuut 2014-imi piffissamilu siusinnerusumi ilanngussat sulisit-

sisut paasissutissanik tunniussisimanngitsut Paasissutissartaqanngitsut-nut inissinneqartarput. Taakku amerlanersaat tassaapput naalagaaffiup suliffeqarfiutai, ass. politiit pinerluttunillu isumaginnittut. 2015-ip kingorna pitsaannerusunik paasissutissanik peqartoqalermat sulisut 450-500-t Pisortat allaffissornera aamma kiffartuussinerannut nuunneqarput siornatigut Paasissutissartaqanngitsuniittarsimasut. Paasissutissat iluarsinerannik tamanna taaneqartarpoq taamaattumillu 2015 sioqqullugu pisortani sulisimasut 500-t angullugit ikinaarneqartarsimanissaat ilimagineqarpoq. 2014-imit 2015-imut pisortaqarfinni sulisimasut nikissimannginnissaat ilimagineqarpoq.

4.3 Suliffillit pillugit nalunaarsuiffik

Nalunaarsuutit misissukkat inuussutissarsiummillu aalajangersimasumik ingerlatsisutut nalunaarsorsimanngitsut malillugit sulineq pillugu nalunaarsuiffik pilersinneqarpoq, sulineq pillugu kisitsisitigut paasissutissanut tunngaviuvoq. Nalunaarsuiffik innuttaasunut najugaqavissunut nalunaarsuiffiuvoq – ukiup pineqartup aallaqqaataani naanerani Kalaallit Nunaanni najugaqartut aamma ukiup naanerani 15-ileereersimasut nalunaarsorneqarsimapput.

Takussutissiaq 4.1-imi pineqartut amerlassusaat immikkoortillugit takuneqarsinnaapput, ataatsimut amerlassusaat innuttaasunut najugaqavissunut tunngavoq. Takussutissiami takutinneqarpoq 2019-ip naanerani amerlassutsip 4 pct.-ia innuttaasunut najugaqavissunut tunngasuunngitsoq.

Takussutissiaq 4.1. Innuttaasut najugaqavissut

	2015	2016	2017	2018	2019
Ukiup aallartinnerani innuttaasut, minnerpaamik 14-inik ukiulinniit.....	44.896	44.871	44.915	44.883	45.014
Ukiup naanerani innuttaasut, minnerpaamik 15-inik ukiulinniit	44.065	44.081	44.134	44.258	44.341
Najugaqavissut, ukiup naanerani minnerpaamik 15-inik ukiulinniit	42.610	42.488	42.673	42.670	42.779

Suliffeqarneq pillugu nalunaarsuiffimmi paasissutissat makku pigineqarput; akissarsiat, akileraarutitut tunngasut aamma suliffigisap inuussutissarsiummi sorlarniinnersoq, taamatullu paasissutissartaqarluni pineqartup atorfininnera suliffigivisatut imaluunniit saniatigoorisatut suliffiunersoq. Atorfik qaammammi pineqartumi akissarsiffiginerpaasimasatut nalunaarsimasaq tassaavoq suliffigivisaq, suliffiit allat qaammammi pineqartumi saniatigut sulinertut nassuiarneqarput. Nalunaarsuiffimmi aamma inooqatigiinnut sinerissamilu agguataarsimanermut paasissutissanik peqarpoq.

4.4 Kisitsisaataasivik

Naatsorsueqqissaartarfiup kisitsisaataasivia bank.stat.gl suliffeqarnermut tunngasunik arfineq pingasunik assigiinngitsorpassuarnik imalinnik tabeleqarpoq. Tabelit taakku atorlugit nammineq sulinermut tunngasunik paasissutissanik pisariaqartitanik aallertoqarsinnaavoq. Tabelit titartakkallu tamarmik kisitsisaataasivimmeersunik kisitsisitaqarput. Najooqqutat tamarmik tabelit aamma titartakkat ataani allaqqapput.

4.5 Najoqqutassatut nalorninaateqarsinnaasut

Nalunaarsuiffiit, suliffeqarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissiormi tunngaviliisuusut, allaffissornikkut nalunaarsuutinit annertuunit pilersitaasut, pilersitaasut, soorunami nalorninaateqarsinnaasunik akoqarsinnaasarpur. Taakkunani pingaarutillit uani saqqummiunneqassapput.

Sulineq pillugu kisitsisitigut paasissutissiorneq tamavimmi sulisitsisut qaammatikkaartumik akissarsiat allallu pillugit nalunaarutaannit tunngaveqartumik pilersitaasarmat, qaammatikkaartumik nalunaarutigineqartut ilumut eqqorluinnartuunersut, kisitsisitigut paasissutissat pitsaassusaasa aallaavi-gilluinnarpaat. Taamaattumik suliffeqarfinni ataasiakkaani aningaasarsisarfii pisarnerinik periaaseqarneq nalornisitsilernermik malunnaatilimmik pilersit-sivoq.

Immikkoortoq 4.2-mi nalunaarsuutit misissorneri pillugit allaaserisami nalu-naarsukkat inaarnerini ajornartorsiut tamanna malugineqavissorpoq. Ingam-mik immikkut ittunik akissarsiat ataasiakkaat uppersarsarniarnerannut pif-fissaaluit atorveqarput, qaammatini arlalinni sulisimanermut tunngasut soor-lu sulinngiffeqarnerisutit aamma immikkuullarissumik angusaqarsimanermi aggornerisat.

Nalunaarsuutit annertussusiannut katitigaanerannullu peqquteqartumik naat-sorsuutigisariaqassaaq, ataasiakkaatigut immikkut ittunik akiliinerit ilaatigut uppersarsineqarsinnaanngitsut arlaqarnissaat taakku nalorninaateqarsinnaa-sutut isigisariaqarput. Tamanna qularnanngitsumik annertunerusumik qaam-matikkaartumik akissarsiat katinernerinut sunniuttussaavoq, kisiannili naatsor-suutigisariaqarpoq, akornutitut pineqartoq sulineq pillugu naatsorsukkanut sunniuteqarpallaarnavianngitsoq.

Aningaasarsiat decembarimi katinnerisa kukkunerisornissaat pingaaruteqar-nerusarpoq, qaammammimi tassani sulinngiffeqarnerisutissat pisarneq malil-lugu nalunaarsorneqartarmata. Taamaattumik decembarimi qaammammut akissarsiat - kvartalit sisamaanni - annertunerulersinnaapput. Kvartalini al-lani kisitsisit pineqartut annikinnerullutik. Taamaattumik agguaqatigiissillugu qaammammut kvartalikkaartumik akissarsianik sanilliussinermi tamanna eqqumaffigineqartariaqarpoq.

Nalorninaateqarsinnaasutut taaneqarsinnaasutut ippur pisorta qarfiit iserti-tanut taarsiutitut akiliutaasa nalunaarsorneri, nalunaarsuutit misissornerini kommunit sulinermut sanilliunneqarsinnaasutut akiliutigisartagaat akissarsi-aanngitsut immikkulli paasiniaarlugit inissittariaasut. Isertitanut taarsiutitut akiliutit qaammatinut nalunaarsuiffinnut tunngassuteqartariaqanngillat; Assersuutigalugu akiliutit qaammatini arlalinni nalunaarsuiffimmiissinnaa-sarput. Paasissutissat nalilersorneqarluaraluartut pisortat sulinngikkallarnerni tunniuttaga at sulinermut nalunaarsuutini kukkussutaasinnaapput.

2013 ilanngullugu aalisartut piniartullu tulaassa at tunisat nalingi tamar-miusut naatsorsuutigineqartarsinnaapput. Tassa tulaassanik tunisineq aningaa-sarsiatut isigineqarsimalluni. Taamaattumik 2014 sioqqullugu aalisartunit pi-niartunillu qaammammut aningaasarsiatut nalunaarutigineqarsimasut anner-

tuallaarput. 2014-imi paasissutissanik iluarsinerup kingunerisaanik aalisartut piniartullu aningaasarsiaat aaqqippat. Taamaattumik aningaasarsianik missueqqissaarnermi kisitsisit ineriartorsimaneri mianeralugit atorneqassapput ingammik suliaqarfimmi *aalisarnermi aalisakkanik tunisassiornermi niuernermilu* sulisimasut eqqarsaatigalugit, kisianni aamma sumiiffinni assigiinngitsuni piniartut aalisartullu tulaassillutik tunisiffigisartagaanni. Nalunaarsuinermik allanngortitsineq sulisut allanngornerannik annertunerusumik sunniuteqanngilaq.

Suliassap taama isikkoqarnera pissutaalluni suliamut ilanngussanik atassutillinnik nalorninaateqartoqarpoq. Nammineerluni nalunaarsuutini – tassalu isertitanut nalunaarsuiffiit – ukiumoortumik naatsorsugaasarpup, nalunaarsuutit taakku malillugit sulinermut ilanngussat qanga pisarnersut nalunaarsussallugit ajornarpoq. Inuk ataaseq qaammatit amerlanngitsut ingerlaneranni akissarsianik annertungaatsiartunik ukiumut katersugaqarsinnaavoq, taamaassimappat pineqartoq ukiumi pineqartumi qaammatit aqqaneq marluk tamakkerlugit sulisimassasoq kukkulluni paasineqarsinnaalluni. Paarlattuanilli inuk ataaseq qaammatit aqqaneq marluk tamakkerlugit sulillattaarsimasinnaasarpup, sulinerminili isertitai ikittuinnaappata ilanngunneqanngitsoorimasinnaavoq.

2015 sioqqullugu Danmarkimit sulisitsisut nalunaarsorsimannginnerat pissutaalluni *Pisortani ingerlatsineranni kiffartuussinerannilu* 2014-imi ukiunilu siuliini agguaqatigiissillugu qaammammut sulisut 500-t angullugit ikippallaartarsimanissaat ilimagineqarpoq, immikkoortoq 4.2.2 takuuk. 2015 sioqqullugu taakku Paasissutissartaqanngitsunut ilanngunneqartarmata nalunaarsuutit sulisimasunut sunniuteqanngillat.

Qitiusumik Suliffeqarfinnik Nalunaarsuiffik (CVR) atorlugu suliffeqarfiit atasiakkaat inuussutissarsiorfinni paasissutissaat aaneqarput, taamaasilluni suliffillit inuussutissarsiutinut immikkoortiterneqarsinnaalerlutik. CVR-imi suliffeqarfiit nalunaarsorsimasut tamarmik suliaat pingaarnert malillugit suliaqarfinnut inissitsiterneqartarput. CVR imminermini naapertuilluatumik suliaavoq. Periusarli aamma killeqarpoq, pingaartumik suliffeqarfiit assigiinngiissitaartunik suliaqartuugaangata, suliaqarfinnut assigiinngitsunut immikkoortitertarialinnut. Nalorninaateqartitsisinnaasorlu minnerpaamiitinniarlugu suliaqarfiit naatsorsuutaat naleqqussarneqarput, tassani suliffeqarfiup pingaarnertut suliaa malillugu inuussutissarsiorfinnut immikkoortiterneqarlutik, takuuk najoqqutanut nassuiaat immikkoortoq 3-mi.

Pisortani sulisitsisoqarfiit annerit tassa Namminersortut kommuneqarfiillu, taakkunani sulinermut ingerlatsiviit annertuat arlalissuit soorlu ilinnartitsineq, peqqinnissaqarneq allaffissorfiillu ingerlanneqarput. Sulisitsisutulli akissarsiaqartitsisutut ataatsimut sulisitsisutut ingerlapput, taamaattumik sulineq immikkoortuni atasiakkaani – nalunaarsuutinut atorneqartunut – ingerlatat malillugit inuussutissarsiutinut aggulussinnaanngillat. Sulisitsisuni taakkunani sulineq tamarmiisoq *Pisortani ingerlatsineri kiffartuussinermilu* immikkoortortaligaavoq. Pisortat suliffeqarfiutaat pillugit paasissutissat annertunerusut Naatsorsueqqissaartarfiup saqqummersitaani *Pisortaqarfinni atorfilinni* atuarneqarsinnaapput. Pisortaqarfinni atorfillit pisortat akissarsi-

sitsinernut nalunaarsuutaat aamma sulineq pillugu kisitsisitigut paasissutissat tunngavigalugit suliarineqarnikuupput suliffeqarnermilu kisitsisinut sanilliunneqarsinnaanngillat.

Ilisarnaatinut nassuiaatit:

- ... Paasissutissat pigineqanngillat
- .. Paasissutissat nalunaarsussallugit qularnarpallaarput mianersuussassaallutilluunniit
- . Kisitsisit pissusia tunngavigalugu saqqummersinnaanngilaq
- 0 Uttuutigineqartup affaanit minneruvoq
- Soqanngilaq
- * Kisitsisaagallartoq missiliugarluunniit

Saaffiginiffissaq

Lene Baunbæk

E-mail: leba@stat.gl

Suliffeqarnermi pissutsit

Naatsorsueqqissaartarfik

Postboks 1025 · 3900 Nuuk

Oqar.: +299 34 57 70 · Fax: +299 34 57 90

www.stat.gl · e-mail: stat@stat.gl

